

Uusien nilkkureiden piti ratkoa arkipukeutumisen ongelmat, mutta kuukauden kuluttua ne ovat enää kengät muiden joukossa. Toimittaja Susanna Lehmuskoski selvitti, mihin uutuudenviehätys katoaa.

SUSANNA LEHMUSKOSKI kuva LULIIA GORBACHENKO

KOLMESATAA EUROAA ON MINULLE ISO RAHA KENGISTÄ.

Siksi haaveilin ja harkitsin pitkään, ennen kuin syötin luottokorttini tiedot. Verkkokauppa kuvaili nilkkureita ”jumalaisen veistoksellisiksi”, ja lopulta vakuutin itseni siitä, että ne olisivat vaatekaappini puuttuva palanen. Kun nämä saisin, en tarvitsisi mitään pitkään aikaan.

Kaksi kuukautta myöhemmin olen kyllästynyt.

Kengät eivät enää pelasta asuani, eivät saa minua näyttämään ruotsalaisittain boheemilta, eivät ole samalla rokit ja chicit.

Ne näyttävät ihan tavallisilta kengiltä tavallisen naisen jaloissa. Mustat nilkkurit, joissa on käytännölliset kuuden sentin korot. Toisenlaiset, korkeampivartiset, toimisivat ehkä sittenkin paremmin.

Kerta ei ole ensimmäinen. Tajuan, että minulla ei ole varaa kyllästyä haaveilemiini tavaroihin näin nopeasti. Päätän ennemmin selvittää, miksi uutuudenviehätys himmenee niin nopeasti.

Kyllästyttävät klassikot

Istun olohuoneeni sohvalla ja kiinnitän huomioni ruokailuryhmän Masters-tuoleihin. Niiden hankkimisen perustelin itselleni sillä, että ”aikaa kestävät klassikot” kannattavat aina.

Miten niin klassikkoon ei kyllästy? Niihin kyllästyy ihan yhtä lailla kuin piristykseksi, palkinnoksi, lohdutukseksi ostettuun. Minulla on siitä kodillinen todisteita!

Pyydän kahvikupilliselle miehen, joka tietää kaiken kuluttamisesta. **Mika Pantzar** on tutkimusjohtajana Helsingin yliopiston Kuluttajatutkimuskeskuksessa.

Pantzar istahtaa valtiotieteellisen tiedekunnan kupilan pöytään, ottaa hörpyn kahvikupistaan ja aloittaa kaukaa, 1500-luvun lopulta. Silloin nimittäin alettiin kuluttaa. Ei toki vielä köyhässä Pohjolassa mutta vähän kauempana Euroopassa. Esimerkiksi Englannissa kuningatar Elisabet I:n hovissa rohmuttiin uusia vaatteita ja huonekaluja ihan niin kuin nyky naiset haalivat Acnen vaatteita Facebook-kirppareilla.

Vanhat, ajan patinoimat esineet eivät yhtäkkiä olleet enää mitään, vaikka niitä oli ennen arvostettu. Viime sesongin röyhelökauluksetkaan eivät enää käyneet laatuun. Muodinhimon olivat herättäneet uudenlaiset menetelmät, joiden ansiosta vaatteita ja tavaroita saatiin valmistettua entistä nopeammin.

Mieluummin Mersu

Mika Pantzar opettaa minulle kaksi psykologian termiä: neofilia ja neofobia. Uuden halu ja pelko.

”Molemmat ovat meissä sisäänrakennettuina ja limittäin. Mieti vaikka pikkulapsen elehtimistä ruokapöydässä, kun lapsi haluaa kokea uusia makuja vaikka samalla pelkää niitä.”

Tämä uuden halu saa aikuisetkin kyllästymään niin ruokapöydässä kuin vaatekaapilla ja siten myös kuluttamaan.

Klassikkojen haalimisessa taitaa silti olla jotain perää. Pantzar nimittäin neuvoo aina ostamaan mieluummin Mersun kuin Toyotan - siis hankkimaan mahdollisimman kallista ja hyvää. Se pitää talouden rattaat liikkeessä, mutta tekee toiminnasta ekologisempaa, sillä kallista ei yleensä ole varaa ostaa kuin harvoin. >

MIKSI
kyllästymme?

Tavaran mukana ostamme aina muu-
takin kuin pelkän esineen.

”Nuoret luultavasti ostavat uskotta-
vuutta työelämässä tai seurustelumark-
kinoilla ja vanhemmat uutta nuoruutta”,
Pantzar arvioi.

1950-luvun psykologien kuuluisia aja-
tuksia - siis että tupakoidessamme ostai-
simme äidin rintaa tai Jaguar E-Typellä
pidempää penistä - hän pitää kuitenkin
naurettavina.

Uutuudenhalulla voi toki puolustella
shoppailunhimoa, mutta olisi laiskaa
sanoa, ettemme voi asialle mitään. Voim-
mehan me, ihan samalla tavalla kuin
sisään rakennetulle makeanhimolle tai
aggressiivisuudelle.

Sano kiitos kengillesi

*Joka tavaralla on oma roolinsa. Kaikki vaate-
teet eivät ole tulleet elämäsi siinä tarkoi-
tuksessa, että kuluttaisit ne nukkavieruiksi.
Sama koskee ihmisiä. Kaikista elämäsi var-
rella tapaamistasi ihmisistä ei suinkaan
tule läheisiä ystäviä tai rakastajia.*

Näin luen pienestä pinkistä pokkarista.
Tiedättehän Konmarin? Japanilainen
Marie Kondo on armoton raivaaja, jonka
tavarankarsimisopas Konmari on myy-
nyt kuusi miljoonaa kappaletta. Kondo
haluaa yllyttää meitä siivoamaan nurkis-
tamme turhiksi käyneet tavarat mutta ei
suinkaan kannusta tuntemaan huonoa
omaatuntoa uuden ostamisesta.

Marie Kondo antaa raivausasiakkail-
leen usein kotitehtäväksi opetella arvos-
tamaan omia tavaroitaan. Se voi tapah-
tua vaikkapa niin, että takkia naulakkoon
ripustaessaan sanoo sille: ”Kiitos, että
pidit minut tänään lämpimänä.”

Kondo alkoi kohdella tavaroita kuin
elollisia olentoja jo lukioiässä. Hänen
mielestään kannattaa ottaa oppia
huippu-urheilijoilta, jotka pitävät hyvää
huolta välineistään ja kohtelevat niitä
miltei pyhinä.

Kyllä, minäkin pidän hyvää huolta
ainoista työvälineistäni, läppäristä ja
puhelimesta. Puhelinta hellittelen silloin
tällöin uusilla somilla kuorilla!

Konmarin söpöt ajatukset asusteista,
jotka huokaisevat helpotuksesta pääs-
tessään illalla kotiin omille paikoilleen,

saattavat mennä jo liioittelun puolelle.
Niiden ytimessä on silti jotain kutsuvaa:
kun kunnioitan kenkiäni, käsilaukkuani
ja sohvaani, en ehkä kyllästy niihin.
Ainakaan kovin nopeasti.

Siis kiitos kenkäni, että kuljetitte minut
kotieteiseen vaiherikkaan päivän läpi.

Sillä tavalla kylmä kaveri

Tapaan kauppakeskuksessa seuraavan
mentorini, bloggaaja ja tietokirjailija
Unna Lehtipuu. Hän on viestinnän ja
varainhankinnan ammattilainen, jolta
on juuri ilmestynyt sijoittamista käsitte-
levä tietokirja. Lehtipuu ei ole kiinnos-

**KLASSIKKOON KYLLÄSTYY
IHAN YHTÄ LAILLA KUIN
PIRISTYKSEKSI, PALKINNOKSI,
LOHDUTUKSEKSI
OSTETTUUN.**

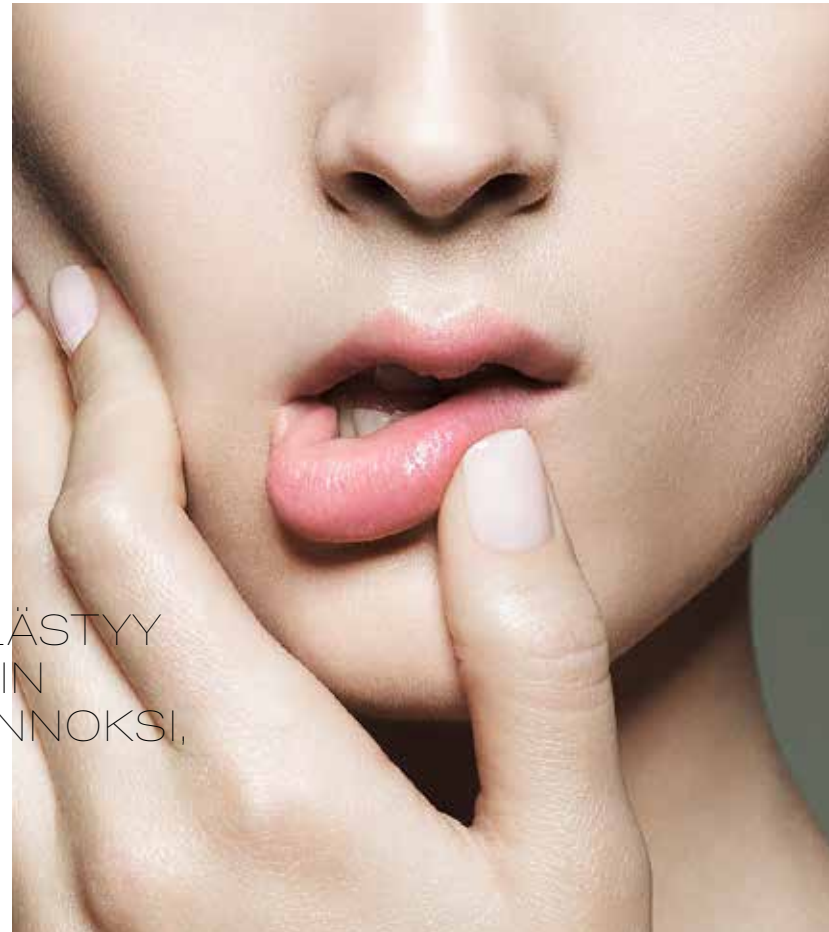
tunut vain rahan sijoittamisesta, vaan
yhtä lailla siitä, miten sijoitamme fiksusti
muunkin tärkeän, kuten keräämämme
kokemukset ja taidot.

Ehkä hän osaa kertoa, mitä vantaalai-
sessa lähiössä asuva tuttavani hamuaa
haaliessaan alennusmyynneistä iltapu-
kuja, joita hänellä on jo kaappi täynnä.

”Ulkoapäin ei voi kenestäkään sanoa,
miksi tuo kyllästyy tavaroihin ja ostelee
uusia. Jokaisen täytyy miettiä itse, yrit-
tääkö vastata johonkin muuhun kuin
tavaran tarpeeseen alituisella shoppai-
lulla”, Lehtipuu toteaa.

Lehtipuu puhuu hedonistisesta adap-
taatiosta. Termi kuulostaa korkeamman
tason psykologialta, mutta itse asiassa
viisivuotiaskin tajuaa, mitä se tarkoittaa:
jo uuden lelun saadessaan tietää, että se
ei ikuisesti tunnu niin ihanalta kuin nyt.
Lapsikin osaa ennustaa, että kohta erityi-
nen muuttuu tavalliseksi.

Mutta uuden hakeminen ei ole pelkäs-
tään huono asia.

”Se pitää meidät liikkeessä ja saa mei-
dät kehittymään. Toisaalta jos uuden
kaipuu suuntautuu hyvin vahvasti mate-
riaaliin, onnelliseksi tekevä vaikutus
on lyhyt. Tavara on sillä tavalla kylmä
kaveri”, sanoo Lehtipuu.

Ja sitten on niitä, joille kyllästyminen
ei ole ongelma. Jotkut menevät samaan
lomakohteeseen kymmenen kertaa peräk-
kain tai ostavat kerta toisensa jälkeen
samanlaiset, hyväksi havaitut farkut.

Kadehdin heidän tasaista menoaan,
jossa ei vilkuilla muita houkutusia.

Shoppaa kokemuksia

Kauppakeskuksen käytävää kävellessä
alkaa tehdä mieli ainakin seuraavia
asioita: pinkkiä kevyttoppatakkaa koira-
lenkeille, tolppakorkonilkkureita iltarien-
toihin ja designhalkotelinettä kotiin takan
viereen. Molemmilla puolilla käytävää sil-
miä hyväilevät sanat *mid season sale*.

Pääsen testaamaan oppini tositilan-
teessa.

Unna Lehtipuulla on kaksi ideaa kyl-
lästymisen torjuntaan. Helpompi on pii-
lottaa tavaroita itseltään. Taiteen keräili-
jät tietävät tämän: kun teos alkaa kylläs-

**KADEHDIN NIITÄ,
JOTKA MENEVÄT SAMAA
LOMAKOHTEESEEN
KYMMENEN KERTAA
PERÄKKÄIN.**

tyttää, se viedään vuodeksi vintille, jotta
silmiä saa levätä siitä.

Astetta järeämpi idea on tottua sat-
saamaan tavaroiden sijasta kokemuksiin
tai taitoihin. Mitä jos designhuoneka-
lun ostamisen sijaan opettelisiinkin teke-
mään pöydän tai entisöimään vanhan
nojatuolin? Tai menisin ystävän kanssa
Designmuseoon.

”Tavarasta tulee nopeasti tapetti mie-
lemme huoneeseen. Emme enää huomaa
sitä”, Lehtipuu muistuttaa.

Kokemukset sen sijaan eivät ikinä
käyttyädy niin, sillä niitä ei voi vertailla
keskenään.

”Siksi parasta, mitä rahallasi voit
tehdä, on ostaa elämys tai kokemus.
Huonokin kokemus muuttuu ajan
kuluessa tarinaksi, jota kertomalla
voimme viihdyttää ystäviä.”

Ja ystävien viihdyttäminen on kyseen-
alaistamattoman hienoa. Se on osa elä-
män tärkeintä asiaa: yhteyden hakemista
toiseen ihmiseen.

Vappuna nähdään

Selvisin ostoskeskuksesta sortumatta
heräteostoksiin ja päätän kokeilla nau-
tintotaukoa. Taustalla piilee ajatus siitä,
että ilo tavaroista tai herkuista himme-
nee, jos niitä on jatkuvasti ja helposti
tarjolla.

Vaikka pikkujoulukausi on alka-
massa, kääriin kauniit mutta kyllästyt-
tävät kenkäni silkkipaperiin, laitan kää-
rön pahvilaatikoon ja kiikutan laatikon
vintille.

Levätköön siellä, kunnes minulla tulee
ikävä. Nähdään pitkän talven jälkeen
vappubrunssilla keväällä 2017. ●

**LÖYDÄ KIPINÄ
UUELLEEN**

PIDÄ TAUOKA SUOSIKEISTASI.
Lanttulaatikko on hyvää, koska
syöt sitä niin harvoin. Sama pätee
niin latteen kuin Chanel 2.55 -lauk-
kuun.

TUTUSTU VAATEKAAPPIISI. Tongi
vaatekaappisi sisältää tarkasti,
yhdistele tuoreesti ja löydä vanhat
suosikit uudelleen.

PALKITSE ITSESI. Kun päätät olla
ostamatta uutta tavaraa, siirrä
summa matkatilille. Saat palkinnon
ostamattomuudesta.